

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: **10 Ekim 2025**

Sayı: **14316**

34966

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Evrim RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Avrupa kıtası genelinde bilim insanları ve gazetecilerin yaptığı Green to Grey başlıklı araştırmaya göre, Türkiye 2018–2023 yılları arasında 1.860 km² doğal ve tarımsal alanını kaybederek Avrupa'da en çok yeşil alan kaybeden ülke olmuştur. Bu alan, İstanbul'un yüzölçümünün yaklaşık dörtte birine denk gelmektedir.

Araştırma, Avrupa genelinde yapılan uydu görüntüsü analizleriyle doğa, tarım ve orman alanlarının nasıl hızla yapılaşmaya açıldığını ortaya koymaktadır. Türkiye, birçok ülkenin önüne geçerek ilk sırada yer almıştır. Çalışma; uydu verileri (Sentinel-2), makine öğrenimi tabanlı sınıflandırma ve saha doğrulama yöntemleriyle doğa ve tarım alanlarının yapılaşmaya dönüşümünü nesnel biçimde izlemiştir. Bulgular, Türkiye'de özellikle kıyı bölgelerinde, ormanlık alanlarda, sulak alanlarda ve tarımsal havzalarda inşaat baskısının hızla arttığını ortaya koymaktadır.

Bu kayıplar yalnızca çevresel bir sorun değil; ekonomik, toplumsal ve ekolojik bir krizdir. Tarım alanlarının azalması gıda güvencesini, sulak alanların yok olması su kaynaklarını, orman kayıpları ise iklim direncini ve biyolojik çeşitliliği doğrudan tehdit etmektedir. Toprak geçirimsizleşmesi, kuraklık ve sel döngülerini şiddetlendirmekte; tarımsal üretimi, kırsal istihdamı ve halk sağlığını olumsuz etkilemektedir.

Türkiye, taraf olduğu Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamında 2030 yılına kadar kara ve deniz alanlarının en az %30'unu koruma altına alma taahhüdünde bulunmuştur. Ancak mevcut eğilim, bu hedefle açık bir çelişki içindedir. Korunan alan oranı hâlâ dünya ortalamasının gerisindedir ve bazı bölgelerde koruma statülerinin düşürülmesi doğa kaybını hızlandırmaktadır.

Öte yandan, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nin son yıllarda yapılan değişikliklerle esnetilmesi, "ÇED gerekli değildir" kararlarının olağanlaşması ve denetim süreçlerinin zayıflaması, çevre koruma mekanizmalarını işlevsiz hâle getirmiştir. ÇED süreçlerinin kamu yararı yerine yatırım hızına göre şekillendirilmesi, doğa kaybını derinleştirmektedir.

Buna ek olarak, kamuoyunda "Süper İzin Yasası" olarak bilinen, madencilik faaliyetlerinin önündeki izin ve denetim süreçlerini daha da zayıflatmakta; orman, zeytinlik ve mera alanlarını ticari faaliyete açmaktadır. Bu düzenleme, Green to Grey araştırmasının işaret ettiği doğa kaybı eğilimini daha da hızlandırma riski taşımaktadır.

Sonuç olarak, doğa tahribatının artışı, koruma politikalarının zayıflığı ve mevzuat değişiklikleri, Türkiye'nin çevre güvenliğini, iklim uyumunu ve halk sağlığını doğrudan tehdit etmektedir. Bu nedenle aşağıdaki soruların kamuoyu adına yanıtlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. Green to Grey araştırmasında Türkiye'nin Avrupa'da en çok doğa ve tarım alanı kaybeden ülke olduğu tespit edilmiştir. Bakanlığınız bu verileri doğrulamakta mıdır? Doğruluyorsa, bu kaybın sorumluluğunu hangi planlama ve izin süreçlerinde görmektedir?
2. Türkiye'nin Green to Grey verilerinde birinci sırada yer almasının ardından, Bakanlığınız iç denetim ya da politika gözden geçirme süreci başlatmış mıdır?
3. Son beş yılda, Bakanlığınız veya bağlı kurumlar tarafından "ÇED gerekli değildir" kararı verilen proje sayısı kaçtır? Bu projelerin kaç orman, sulak alan, mera ya da tarım arazisi üzerinde gerçekleştirilmiştir?
4. Green to Grey araştırmasının ortaya koyduğu gerçekler karşısında ÇED Yönetmeliği'nin çevreyi koruma yönünü yeniden güçlendirmek için bir düzenleme planlanmakta mıdır?
5. Türkiye'nin 2030 yılına kadar kara ve deniz alanlarının en az yüzde 30'unu koruma altına alma taahhüdü bulunmasına rağmen, bugün bu oran kaçtır? 2030 yılında bu hedefe ulaşacağınızı düşünüyor musunuz? Bu hedefe ulaşmak için somut bir Ulusal Korunan Alan Stratejisi hazırlanmakta mıdır?
6. 2018–2023 arasında koruma statüsü kaldırılan, daraltılan veya imara açılan alan sayısı kaçtır? Bu kararlar hangi gerekçelere dayanmıştır ve hangi kurumlar tarafından onaylanmıştır?
7. Türkiye genelinde doğa ve tarım alanı kaybı en fazla hangi illerde yaşanmıştır? Bu illerde artan yapılaşma ve imar planı değişiklikleri hakkında Bakanlığınızın denetim veya durdurma yetkisi kullanılmış mıdır?
8. Bakanlığınızın 2025 yılı itibarıyla yürürlüğe koymayı planladığı herhangi bir Yeşil Alan Koruma Stratejisi, Ulusal Arazi Kullanım Planı veya Doğa Kaybı İzleme Sistemi var mıdır?